

Смерічевський С.Ф.
Кірізлєєва А.С.

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК У БАНКАХ

ПІДРУЧНИК

 КОНДОР

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УПРАВЛІННЯ**

*Смерічевський С.Ф.
Кірізлєєва А. С.*

**ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК У
БАНКАХ**

ПІДРУЧНИК

УДК 336.71
ББК У262.1я73
С 50

*Затверджено Міністерством освіти і науки України
як підручник для студентів вищих навчальних закладів
(Лист № 1/11-5781 від 18.04.2014р.)*

Рецензенти:

О. В. Дзюблюк - професор, доктор економічних наук;
Ф. О. Журавка - професор, доктор економічних наук;
П. Є. Житний - професор, доктор економічних наук.

Смерічевський С. Ф.

С 50 Фінансовий облік у банках: підручник / С. Ф. Смерічевський,
А. С. Кірізлеєва. - К.: Кондор-Видавництво, 2014. - 408 с.

ISBN 978-966-2781-98-4

Підручник містить програмну анотацію і теоретичний зміст питань за темами, список рекомендованої літератури, питання й тести для самоконтролю і перевірки знань, основні поняття і категорії з курсу дисципліни, практичні завдання.

Призначений студентам вищих закладів освіти для самостійного вивчення дисципліни за всіма формами навчання. Буде корисний при підготовці до семінарських занять, виконанні контрольних робіт, написанні рефератів та індивідуальних робіт.

ББК У262.1я73

ISBN 978-966-2781-98-4

© Смерічевський С. Ф.,
Кірізлеєва А. С., 2014.
© Кондор-Видавництво, 2014.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ	13
ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ	13
1.1. Сутність, принципи і види обліку.....	13
1.2. Облікова політика банку.....	17
1.3. Аналітичний та синтетичний облік.....	21
1.4. План рахунків бухгалтерського обліку.....	24
1.5. Внутрішній банківський контроль.....	29
Питання для самоконтролю.....	32
Тестові завдання.....	33
Приклади розв'язання типових задач.....	35
Список використаної літератури.....	37
ТЕМА 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ	38
2.1. Основні вимоги до складання фінансової звітності.....	38
2.2. Порядок складання фінансової звітності банків.....	41
2.3. Порядок подання банками фінансової звітності до Національного банку та її оприлюднення.....	50
Питання для самоконтролю.....	52
Тестові завдання.....	52
Список використаної літератури.....	54
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК КАПІТАЛУ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У БАНКАХ	55
ТЕМА 3. ОБЛІК КАПІТАЛУ БАНКУ	55
3.1. Капітал банку та його структура.....	55
3.2. Облік операцій із власними акціями на первинному та вторинному ринку.....	60
3.3. Облік субординованого боргу банку.....	66
Питання для самоконтролю.....	67
Тестові завдання.....	68
Список використаної літератури.....	69
ТЕМА 4. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	70
4.1. Критерії визнання і методи оцінки.....	71

4.2. Облік коштів на вимогу суб'єктів господарювання.....	73
4.3. Строкові кошти фізичних осіб.....	88
4.4. Депозити юридичних осіб.....	91
4.5. Організація обліку кредиторської заборгованості.....	97
4.6. Облік розрахунків за іншими видами зобов'язань.....	98
Питання для самоконтролю.....	102
Тестові завдання.....	103
Приклади розв'язання типових задач.....	106
Список використаної літератури.....	116
ТЕМА 5. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ.....	117
5.1. Загальні положення щодо обліку дебіторської заборгованості.....	117
5.2. Критерії визнання і методи оцінки.....	119
5.3. Організація обліку дебіторської заборгованості.....	120
5.4. Резерви по сумнівних боргах.....	123
Питання для самоконтролю.....	126
Тестові завдання.....	127
Приклади розв'язання типових задач.....	128
Список використаної літератури.....	129

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ЗАПАСІВ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ.....

ТЕМА 6. ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ.....	130
6.1. Визначення необоротних матеріальних активів, їх класифікація та оцінка.....	131
6.2. Аналітичний облік необоротних матеріальних активів.....	134
6.3. Фінансовий облік надходження необоротних матеріальних активів.....	136
6.4. Поліпшення та підтримання у робочому стані необоротних активів.....	141
6.5. Бухгалтерський облік основних засобів і нематеріальних активів після первісного визнання.....	142
6.6. Амортизація основних засобів і нематеріальних активів.....	144
6.7. Зменшення корисності основних засобів і нематеріальних активів.....	147
6.8. Вибуття основних засобів і нематеріальних активів.....	149
Питання для самоконтролю.....	150
Тестові завдання.....	151
Приклади розв'язання типових задач.....	152

Список використаної літератури.....	154
ТЕМА 7. ОБЛІК ЗАПАСІВ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ.....	155
7.1. Склад та оцінка запасів товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ).....	155
7.2. Облік придбання та вибуття запасів товарно-матеріальних цінностей.....	156
Питання для самоконтролю.....	158
Тестові завдання.....	159
Приклади розв'язання типових задач.....	161
Список використаної літератури.....	162

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ОПЕРАЦІЙ ТА ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ

БАНКУ.....	163
ТЕМА 8. ОБЛІК КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ.....	163
8.1. Методика обліку кредитів, наданих клієнтам.....	163
8.2. Бухгалтерський облік наданих кредитів.....	168
8.3. Поняття ефективної ставки відсотка. Методика розрахунку.....	172
8.4. Погашення заборгованості за наданими кредитами.....	185
8.5. Бухгалтерський облік отриманих кредитів.....	186
8.6. Бухгалтерський облік простроченої та безнадійної заборгованості за наданими та отриманими кредитами.....	189
8.7. Бухгалтерський облік кредитів при виникненні ознак зменшення корисності. Застосування методу ефективної ставки за фінансовими інструментами зі зменшеною корисністю.....	190
Питання для самоконтролю.....	195
Тестові завдання.....	196
Приклади розв'язання типових задач.....	198
Список використаної літератури.....	242
ТЕМА 9. ОБЛІК ІНВЕСТИЦІЙ БАНКУ В ЦІННІ ПАПЕРИ.....	243
9.1. Загальні принципи оцінки та обліку цінних паперів у портфелях банку.....	243
9.2. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку.....	250
9.3. Облік цінних паперів у портфелі банку на продаж.....	256
9.4. Переведення цінних паперів з портфеля на продаж в інші портфелі.....	264
9.5. Облік цінних паперів, що утримуються в портфелі банку до погашення.....	266

9.6. Зменшення корисності цінних паперів та його відображення в фінансовому обліку.....	270
Питання для самоконтролю.....	274
Тестові завдання.....	275
Приклади розв'язання типових задач.....	276
Список використаної літератури.....	292
ТЕМА 10. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ У БАНКУ	293
10.1. Організація касової роботи банку.....	293
10.2. Документальне оформлення та порядок здійснення касових операцій.....	297
10.3. Облік руху готівкових коштів в національній валюті.....	300
10.4. Облік касових операцій з клієнтами банку.....	303
10.5. Операції банків з індивідуальними банківськими сейфами.....	304
10.6. Облік внутрішньобанківських операцій банків.....	308
10.7. Бухгалтерський облік валютно-обмінних операцій банків.....	309
10.8. Облік операцій з ювілейними монетами, що мають гривневий номінал і виконують функцію засобу платежу.....	310
Питання для самоконтролю.....	311
Тестові завдання.....	312
Приклади розв'язання типових задач.....	313
Список використаної літератури.....	314
ТЕМА 11. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТАХ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛАХ	315
11.1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку операцій в іноземних валютах та банківських металах.....	315
11.2. Відбиття в бухгалтерському обліку операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та банківських металів для власних потреб банку на дату розрахунку.....	316
11.3. Відображення в бухгалтерському обліку операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та банківських металів за дорученням клієнтів на дату розрахунку.....	319
11.4. Відображення в бухгалтерському обліку переоцінки активів і зобов'язань в іноземній валюті та банківських металах.....	321
Питання для самоконтролю.....	323
Тестові завдання.....	323
Приклади розв'язання типових задач.....	325
Список використаної літератури.....	325

ТЕМА 12. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	327
12.1. Доходи і витрати банку.....	327
12.2. Класифікація доходів і витрат банку.....	329
12.3. Бухгалтерський облік доходів і витрат банку. Визнання фінансового результату банку.....	332
Питання для самоконтролю.....	343
Тестові завдання.....	344
Приклади розв'язання типових задач.....	346
Список використаної літератури.....	347
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І КАТЕГОРІЇ	348
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	356
ДОДАТКИ	360